



Arbeidsmigranten geen tweederangsburgers

Position paper

Rob van Lint – Bestuurlijk aanjager Interdepartementaal Project Arbeidsmigranten (IPA)

In Nederland werkende arbeidsmigranten uit de Europese Unie leveren een belangrijke bijdrage aan de Nederlandse economie, vooral in sectoren zoals distributie, land- en tuinbouw, bouw, schoonmaak en vleesverwerkende industrie. Hoewel dit in veel voorkomende situaties goed verloopt, bestaan er ook verschillende misstanden omtrent arbeidsmigranten.

Het advies “Geen tweederangsburgers” van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten onder leiding van Emile Roemer¹ stelt dat arbeidsmigranten als gelijkwaardige en volwaardige deelnemers van onze samenleving moeten worden behandeld. Daartoe moet de overheid haar regelgeving beter inrichten en een actievere rol nemen in de bescherming van arbeidsmigranten. Evenals het kabinet-Rutte III, heeft het kabinet-Rutte IV in het Coalitieakkoord 2021 – 2025 aangegeven dit advies uit te voeren.

Arbeidsmigrant: iemand die afkomstig is uit een ander land, die tijdelijk in Nederland verblijft om hier te werken.

Focus: EU-burgers die gebruik maken van het vrij verkeer van werknemers en diensten en *tijdelijk* in Nederland *laag- of ongeschoold werk* verrichten.

1. Aanleiding en oprichting IPA

- Het *Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten* o.l.v. Emile Roemer is in mei 2020 ingesteld door het kabinet om voorstellen te doen om de werk- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten te verbeteren met als doel het risico op coronabesmetting voor arbeidsmigranten op de korte termijn te verbeteren en de positie van arbeidsmigranten in Nederland op lange termijn te versterken.
- In het advies “Geen tweederangsburgers” wordt uiteengezet welke maatregelen het kabinet, provincies, gemeenten, de uitzendsector, werkgevers en inleners moeten nemen om de misstanden rondom werk en huisvesting bij arbeidsmigranten structureel tegen te gaan. Dit advies is omarmd door het vorige kabinet en de sociale partners².
- Sinds november 2020 monitort het *Interdepartementale Project Arbeidsmigranten (IPA)* van de ministeries van SZW, BZK, VWS, LNV, EZK en J&V de uitvoering van het advies van het Aanjaagteam. Ook rapporteert het IPA hierover en jaagt het de uitvoering, indien nodig, aan. Ook overlegt het IPA met gemeenten, provincies, sociale partners en inspectiediensten over de opvolging van dit advies.
- Op 1 april 2021 heeft de Tweede Kamer een eerste stand van zaken ontvangen van de voortgang van de implementatie van het advies van het Aanjaagteam.³ Met de Tweede Kamer is destijds afgesproken dat de Kamer verder jaarlijks geïnformeerd wordt over de stand van zaken in de uitvoering van de aanbevelingen middels de jaarrapportage.
- In december 2021 heeft de Tweede Kamer de eerste *Jaarrapportage Arbeidsmigranten* ontvangen⁴. Deze jaarrapportage laat zien wat de voortgang is per aanbeveling. Het vorige kabinet gaf aan een deel van de aanbevelingen al uit te voeren en een deel te hebben voorbereid en aan het volgende (huidige) kabinet te hebben gelaten i.v.m. de benodigde middelen.

¹ Het advies “Geen tweederangsburgers. Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan”, Kamerstukken II 2019/20, 29 861, nr. 53, bijlage.

² SER (2021). *Sociaal-economisch beleid 2021-2025*, p. 19.

³ Stand van zaken Arbeidsmigratie maart 2021, Kamerstukken II, 2020/2021, 29 861, nr. 69.

⁴ Jaarrapportage Arbeidsmigranten 2021, Kamerstukken II 2021/22, 29 861, nr. 77, bijlage.

- Het nieuwe kabinet heeft in het Coalitieakkoord 2021 – 2025 aangegeven de aanbevelingen uit het advies “Geen Tweederangsburgers” uit te voeren⁵.

2. Organisatie van het IPA

Het IPA is organisatorisch werkzaam onder verantwoordelijkheid van de minister van SZW (opdrachtgever: DG-Werk), waarbij in de aansturing wordt gewerkt met een DG-Stuurgroep met vertegenwoordigers van alle betrokken departementen: SZW, BZK, VWS, LNV, EZK en J&V. Het interdepartementale projectteam bestaat uit beleidsmedewerkers, die in hun ministerie belast zijn met het betreffende beleid en/of het intern afstemmen van beleidsmaatregelen die voortvloeien uit het rapport van het Aanjaagteam. De *ministeries* zijn zelf verantwoordelijk voor de implementatie van de aanbevelingen op het eigen beleidsterrein en onderhouden daartoe ook de contacten met de voor hen relevante stakeholders.

De *projectleider* van het IPA zorgt voor de dagelijkse aansturing van het projectteam. De *bestuurlijk aanjager* vanuit ABDTOPConsult voorziet in het strategisch leidinggeven aan IPA-acties.

Het *IPA-team* heeft verder als taken:

- de periodieke monitoring van de voortgang en de Jaarrapportage;
- het signaleren van knelpunten en aandragen van oplossingen;
- het voeren van het overkoepelend overleg met de stakeholders (werkgeversorganisaties, de vakbonden, de gemeenten en de provincies);
- bijdragen aan gesprekken en overleggen met externe contacten;
- organiseren van bijeenkomsten met relevante stakeholders, belangenorganisaties en overige maatschappelijk betrokkenen (zoals het landelijk congres ‘Twee jaar na Roemer en dan..?’ op 12 mei 2022);
- het verzorgen van een nieuwsbrief aan betrokken partijen.

3. Actuele stand van zaken

Momenteel werken de diverse betrokken ministeries en stakeholders aan de uitvoering van de maatregelen uit het advies “Geen tweederangsburgers”. Daarmee gaat het om een aantal brede thema’s: de certificering van de uitzendbranche, registratie, huisvesting, zorg & welzijn en handhaving.

De Tweede Kamer is voor de tweede maal geïnformeerd over de stand van deze maatregelen in de Jaarrapportage Arbeidsmigranten 2021 en ontvangt vanuit het nieuwe kabinet in voorbereiding op het Commissiedebat Arbeidsmigratie van 19 mei 2022 de inzet van het nieuwe kabinet op dit dossier. Eind 2022 rapporteert het IPA uitgebreid over de voortgang in de volgende jaarrapportage.

- ➡ De problematiek omtrent arbeidsmigranten in Nederland is complex en veelomvattend. Het vereist een verscheidenheid aan maatregelen op diverse terreinen en de inzet van en een goede samenwerking tussen de vele betrokken partijen.
- ➡ Het advies “Geen tweederangsburgers” bevat adviezen voor concrete maatregelen. De Jaarrapportage Arbeidsmigranten 2021 rapporteert over de implementatie van de verschillende maatregelen. Uiteraard is het van belang dat hierbij steeds scherp oog is voor de effecten van te treffen maatregelen op de arbeidsmigranten zelf, *als gelijkwaardige en volwaardige deelnemers van onze samenleving*.
- ➡ De implementatie van een aantal maatregelen vergt tijd i.v.m. de vereiste wetgevingstrajecten. Daarbij hangen maatregelen ook samen met bredere maatschappelijke vraagstukken en ontwikkelingen, zoals de landelijke opgave op het gebied van huisvesting, de huidige krapte op de arbeidsmarkt en de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

⁵ Coalitieakkoord Kabinet-Rutte IV, *Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst*, 2021, p. 42